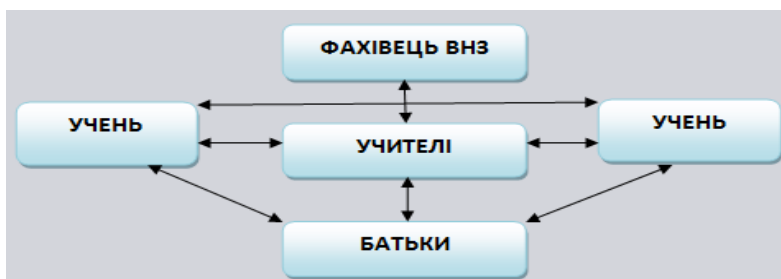

пошуку, збирання, обробки інформації та презентації результатів роботи, а й підготовка дітей до повноцінного життя та праці, уміння адаптуватися до різноманітних життєвих ситуацій, формування суспільно активної та комунікабельної особистості, а також пом'якшення або усунення довічної проблеми «батьки і діти». Слова та вчинки вчителя не принесуть бажаного результату, якщо батьки не будуть брати участі в житті дитини, адже процес освіти в школі – це спільний рух учня з вчителем, а в ідеалі і з батьками, спільна робота розуму, почуттів, волі. Такий підхід вимагає дещо іншої, більш розгалуженої моделі методу проектів:

За такою моделлю працює гурток «Фізичне конструкторське бюро». Не секрет, що база шкільних кабінетів потребує поповнення, а брак коштів змушує шукати альтернативні варіанти, наприклад, конструювання і виготовлення приладів власними руками із застосуванням комп'ютерних технологій.

Загальновідомо, що творчий процес створення нової техніки завжди розпочинається зі втілення у ескізи (а згодом і у робочі креслення) нових ідей та творчих знахідок. Ідеї згодом впроваджуються у робочі креслення, за якими виготовлятимуться нові пристрої [1,4]

Роботу над виготовленням приладів проводимо у декілька етапів. На першому етапі члени гуртка знайомляться самостійно та за допомогою компетентних батьків під керівництвом вчителя інформатики з системою КОМПАС-ГРАФІК і на черговому засіданні гуртка діляться своїми здобутками. На другому етапі створюється креслення приладу. На заняттях гуртка панує невимушена атмосфера завдяки тому, що членів гуртка консулює найбільш поінформований учень, який за допомогою батька і вчителя інформатики роботу вже виконав. Плідною є також допомога фахівців вузів чи конструкторських бюро. Паралельно художники виготовляють малюнки проєктованого приладу. Третій етап – виготовлення самого приладу. Ця робота може виконуватись в шкільних майстернях, якщо вони нормально функціонують, а в наших умовах цю роботу виконують діти разом з батьками у своїх домашніх майстернях. На четвертому етапі під керівництвом вчителя фізики здійснюється апробація приладу, виготовлення інструкції по його використанню та з техніки безпеки.

Школа і сім'я в тісній взаємодії повинні не тільки навчати та виховувати своїх дітей, але й турбуватися про те, щоб створити всі умови для радісного, творчого життя і підготувати до дорослого життя, до праці і творчості.

Література

1. Воронцов Б. Креслення на комп'ютері: КОМПАС-ГРАФІК. Посібник / Б. Воронцов, І. Бочарова. – К.: Шк. Світ, 2009. – 128с. – (Бібліотека «Шкільного світу»)
2. Метод проектів на уроках фізики / Т.О. Ангелшъчук, В.І. Чабаненко, Л.В. Вінокуров та інші. – Х.: Вид. група «Основа», 2013. – 127с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Т.Д. Никула, О.М. Кармазіна, Ю.П. Синиця
м. Київ, Україна*

На сучасному етапі розвитку вищої медичної освіти спостерігається підвищений попит на високопрофесійних, конкурентоспроможних фахівців, здатних постійно

удосконалювати свій професійний рівень та ефективно вирішувати професійні завдання. Однією з кропітких справ вищої освіти є підготовка фахівців медичної справи, здатних досконало володіти навиками клінічного обстеження, сучасними діагностичними прийомами, формувати клінічне мислення студента-медика. Інтеграційні процеси в науці та освіті сприяють підвищенню ефективності процесів пізнання, викладання, підготовки спеціалістів і є невід'ємною частиною Європейського вибору України [1].

Особливість викладання пропедевтики внутрішньої медицини полягає в тому, що саме з цього предмета розпочинається ознайомлення майбутнього лікаря з клінічною практикою у терапевтичному відділенні, закладаються теоретичні основи з даної дисципліни та практичні навички, що є необхідними для подальшої роботи терапевта чи сімейного лікаря, прищеплюється любов до своєї майбутньої спеціальності, вивчаються основи деонтології. Одночасно пропедевтика внутрішньої медицини є не лише вступом до клінічної медицини, але й зв'язуючою ланкою між теоретичними та клінічними дисциплінами, які вивчає студент-медик під час навчання в університеті.

Під час викладання пропедевтики внутрішньої медицини йде клінічний розбір основних симптомів та синдромів різних захворювань, викладачем безпосередньо проводиться демонстрація усіх клінічних навичок (огляд, пальпація, перкусія, аускультация) з подальшою перевіркою засвоєння студентами теоретичних основ та перевіряються практичні навички.

Самостійна позааудиторна робота сприяє розвитку у студента навичок самоосвіти, вмінню систематизувати та узагальнювати навчальний матеріал, працювати з науковою літературою, формуванню клінічного мислення, встановленню зв'язку теорії з практикою. На кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини №2 на позааудиторну самостійну роботу для студентів медичних факультетів №1 та №4 третіх курсів відведено 45 годин. Теми, що передбачені чинною навчальною програмою, не вивчаються на лекціях та практичних заняттях, але їх засвоєння студентами вкрай необхідне. В цьому випадку роль викладача полягає в тому, щоб навчити студента правильно та раціонально працювати з підручниками, з методичними вказівками, монографіями, науковими статтями з метою активізації їх пізнавальної діяльності, розвитку готовності самовдосконалення, тому що професія медика вимагає постійної самоосвіти.

На практичні заняття для студентів третього курсу медичних факультетів №1 та №4 відведено 57 годин для першого модуля і 33 годин для другого модуля (включаючи написання історії хвороби). Під час практичного заняття викладач, залежно від теми заняття, акцентує увагу на основних моментах збору скарг, анамнезу захворювання та життя, пояснює та демонструє методику обстеження хворих. Далі студенти самостійно працюють у відділенні з тематичними пацієнтами, проводять клінічне обстеження (розпитування, огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию), виконують діагностичні та лікувальні маніпуляції під безпосереднім контролем викладача. По закінченню практичного заняття перевіряється кінцевий рівень знань та вмінь шляхом розв'язування ситуаційних задач та відповідаючи на тестові завдання.

Під час лекцій викладач висвітлює основні питання, що входять до плану лекції, акцентує увагу студентів на ключові моменти, які необхідні для підготовки студента до практичного заняття [2]. Висвітлюються основні симптоми та синдроми найпоширеніших захворювань, що зустрічаються у повсякденній практиці терапевта чи сімейного лікаря, основні методи клінічного, лабораторного та інструментального дослідження. Враховуючи необхідність лекцій, їх кількість була збільшена до 60 годин для студентів третього курсу.

Комплексне використання різних форм та методів організації навчальної роботи студента сприяє оптимізації навчального процесу, поглибленню теоретичних знань, формуванню творчої особистості [3]. Навчальний процес повинен базуватися на високих інтелектуальних знаннях студента і одночасно бути методично забезпеченим, проводитися під керівництвом викладача. Колектив кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 постійно працює над дидактичними, методологічними основами впровадження нових форм

навчального процесу для студентів.

Висновок. Особливістю викладання пропедевтики внутрішньої медицини в сучасних умовах полягає в тому, щоб перевірити, покращити та узагальнити теоретичні та практичні навички обстеження хворого студентами-медиками, надати відповідні рекомендації для подолання комунікативного бар'єру між студентом та пацієнтом, систематизувати знання шляхом тестового контролю вихідного та кінцевого рівня знань, відповідями на ситуаційні задачі та вузлові запитання.

Література

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали) / За ред. Кременя В. Г. / авт. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Губенко, І. І. Бабін – Київ – Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004 – 114 с.
2. Ващенко Г. Загальні методики навчання: Підручник для педагогів. - Видання перше / Григорій Ващенко – Київ: Українська Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.
3. Кузмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузмінський – К. : Знання, 2005. – 486 с.

УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНО-ЕКСКУРСІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

***М.В. Новосядлий
м. Полтава, Україна***

Становлення суверенності України супроводжується своєрідним "історичним ренесансом". В цей час ми спостерігаємо спалах неабиякого інтересу до проблем вітчизняної історії, витоків національної культури, непересічних досягнень минулого. Це зрозуміло, адже знання історичних і культурних надбань наших предків потрібне не тільки для відродження державності та піднесення національної гідності, а й для використання кращих традицій минулого у практиці сьогодення. Одна з таких стародавніх традицій – мандрівництво.

Наша держава з давніх-давен, наче магніт, притягувала до себе іноземних гостей, її релігійні святині та культурні пам'ятки впродовж століть користувалися славою, особливо в християнському світі.

Передумови виникнення туризму склалися ще в глибоку давнину. Утворення перших держав Стародавнього світу (І тисячоліття до н.е.) сприяло розвитку культурного обміну і торговельних зв'язків між народами, що, в свою чергу, потребувало достовірних і докладних даних про країни, їх населення та звичаї.

Відомо, що перші мандрівки здійснювалися ще за часів античності заради торгівлі, завоювань та з релігійними цілями.

В наш час кожна екскурсія, туристична подорож представляє особливий процес діяльності, суть якого обумовлена конкретними закономірностями (тематичністю, цілеспрямованістю, наочністю, емоційністю, активністю та ін.).

Як багато не читали б ми про якусь місцевість, скільки б нам не розказували наші товариші, побачивши розумієш, наскільки бідними були наші уявлення і наскільки багате та цікаве те, що ми бачимо своїми очима.

Ключові слова: туризм, екскурсія, екскурсійно-туристична діяльність.

Матеріал екскурсії, професійна майстерність екскурсовода в його викладі дають можливість екскурсантам виробити відношення до теми екскурсії, діяльності історичних осіб, подій, фактів, в цілому до матеріалу екскурсії, дати їй свою оцінку та робити необхідні висновки. Ці уміння в ході показу і розповіді екскурсантам прищеплює екскурсовод. При цьому як активні помічники екскурсовода виступають автори екскурсії.

У цьому контексті важливим і актуальним є дослідження організації екскурсійно-туристичної діяльності.

Екскурсійно-туристична діяльність – діяльність з організації подорожей у супроводі фахівця-екскурсовода за задалегідь складеними маршрутами, з метою ознайомлення з